

تبیین الگوی جوان انقلابی در گام دوم انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری

محمد رضا فاضلی^۱

چکیده

تغییر و تحول و زندگی در شرایط و دنیایی متفاوت، بطور طبیعی زاینده افکاری جدید خواهد بود. نسل جوان بطور طبیعی دارای ایده‌های نو برای اداره جامعه است. چرا که از منظرگاه متفاوت به مسایل می‌نگردد و دنیای ذهنی او متفاوت از پیشینیان است. این ویژگی می‌تواند مولد فرصت‌های مناسبی برای تحول و تکاپو در هر جامعه‌ای باشد. دوران جوانی را می‌توان نقطه اوج تجلی اراده سالاری دانست. نیروی جوانی برآمده از سه مولفه انرژی، امید، ابتکار است که می‌تواند آن را مبدل به موتور محرک جامعه نماید. قشر جوان در هر جامعه‌ای به لحاظ برخورداری از توان، انرژی و استعداد های فراوان قادر است، نقش تعیین کننده‌ای در آینده آن جامعه داشته باشد و جوانان در هر جامعه‌ای سرمایه اصلی آن جامعه محسوب می‌گردند که می‌توانند زمینه‌های رشد و پیشرفت آن جامعه را در عرصه‌های مختلف فراهم نمایند. این پژوهش با رویکرد توصیفی - اکتشافی بدنمال آن است تا بر مبنای روش «تحلیل محتوا» در مطالعات علوم انسانی، الگوی «جوان انقلابی» را از دیدگاه فرزانه حکیم انقلاب، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، متناسب با روش شناسی تحقیق و اهداف ارایه نماید. تحقیق، ناظر به شناسایی و معرفی مضامین اصلی، از درون داده‌ها با استفاده از بیانات مقام معظم رهبری به صورت تمام خوانی تا رسیدن به اشباع، مورد مطالعه قرار گرفته است. از کدگذاری (مفهوم سازی) ۳۸۶ کد و مفهوم، ۴۸ مضمون سازمان دهنده و ۶ مضمون اصلی به نام معنویت گرای، «بصیرت»، «انقلابی گری»، «دانایی محوری»، «کارآمدی» و «تمدن ساز» در قالب «الگوی جوان انقلابی» شکل گرفت.

واژگان کلیدی: الگوی اسلامی ایرانی، جوان انقلابی، انقلاب اسلامی، مقام معظم رهبری

۱. دانش آموخته دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران
fazeli.mr57@yahoo.com

مقدمه و بیان مسئله

میدان‌داری جوانان و ورود آن‌ها به عرصه مدیریت در روزهای آغازین انقلاب اسلامی و دوران هشت ساله دفاع مقدس دقیقاً همان نقطه عطفی بود که باعث شد انقلاب نوپای ملت ایران بتواند در مقابل انواع مشکلات و تهدیدات داخلی و خارجی مقاومت کند و اتفاقاً امتحان‌های مختلف را با سربلندی پشت سر بگذارد. نکته‌ای که به نظر می‌رسد این روزها مغفول مانده است. بیانیه «گام دوم انقلاب» به مناسبت چهل سالگی انقلاب از سوی رهبر معظم انقلاب در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ مطرح شد؛ این بیانیه به مثابه منشوری همراه با رهنمودهایی در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است که بخشی‌هایی از آن به تبیین نقش جوانان در آینده پرداخته و آنان را فصل الخطاب قرار داده است؛ در اسلام وظایف جوانان بسیار پر اهمیت است چنان که در تاریخ اسلام نیز شاهد آن هستیم که پیامبر اکرم (ص) کارهای بزرگی مانند فرماندهی لشکر را به دست جوانانی چون علی ابن ابیطالب (ع) می‌سپارد و همین سیره در اندیشه حکیم فرزانه انقلاب جاری و ساری است، به همین دلیل مقام معظم رهبری در برنامه راهبردی و تمدنی چهل ساله دوم نقش جوانان را محرک پویای فعالیت‌های کشور دانسته و خطاب به آنان صریحاً فرمودند: «چشم امید به شما جوانها است؛ و اگر زمام اداره‌ی بخشهای گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کاردان که بحمدالله کم هم نیستند سپرده شود، این امید برآورده خواهد شد؛ ان‌شاءالله». ایشان به نسل جوان اعتماد و اعتقاد ویژه‌ای دارند و معتقدند که آینده انقلاب و ایران با تلاش و کوشش این قشر رقم می‌خورد و محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی جوانان هستند. امروز جوانان و حتی نوجوانان ما، باید هویت و شخصیت اسلامی و انقلابی خود را به خوبی درک کنند تا بتوانند در جهان پر آشوب امروزی، که غرب می‌خواهد با سلطه فکری و فرهنگی، یک نوع هویت جعلی را به همه تحمیل کند، با قوت و قدرت نقش آفرینی کنند. «جوانها باید شانه‌شان را زیر بار مسئولیتهای دشوار کوچک و بزرگ بدهند؛ علاج مشکلات کشور این است. ما در گام دوم انقلاب بایستی حرکت کشور را بر دوش جوانها قرار بدهیم همچنان که در گام اول در دوره‌ی انقلاب هم هدایت را امام می‌کرد اما حرکت را و موتور پیشرفت را جوانان روشن میکردند، حرکت را آنها به وجود می‌آوردند» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸/۱/۱). ایشان در جای دیگر فرمودند: اگر منطقاً و استدلالاً برای این نیروی عظیم جوان و این انرژی مترکم، به نحو صحیحی برنامه‌ریزی شود و این انرژی آزاد گردد، از

نسل جوان کشور برای سازندگی کشور استفاده شود و برای تحصیلات و ارتقای معلومات نسل جوان کار و تلاش شود، بدون تردید آینده کشور يك آینده روشن است. این شعار نیست. این يك امر منطقی و استدلالی است. يك محاسبه است (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۰۲/۳۰).

در همین راستا تبیین الگویی مطابق با الگوی ایرانی و اسلامی بعنوان راهنمای مسیر جوانان در انقلاب اسلامی که پیشرفت کشور اسلامی ایران را به همراه داشته باشد بسیار ضروری و پراهمیت به نظر می رسد. تدوین الگوی برای جوانان می تواند عناصر زنده و پیش برنده در مسیر انقلاب را مشخص نموده و برای آنان شاخص رفتار و عملکرد باشد تا بتوانند اداره ی امور کشور را برعهده گیرند. ساخت کلی الگو متناسب با اهداف جامعه، جهت گیری ها و ارزش های مورد نظر جامعه آرمانی امری بسیار مهم است. چنان که رهبر معظم انقلاب نیز بدین نکته اشاره می کنند « الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید به گونه ای تدوین شود که جامعه را به سمت جامعه ای متفکر سوق دهد و جوشیدن فکر و « اندیشه ورزی» به حقیقتی نمایان در جامعه تبدیل شود» اینکه جوانها را بیاورند، با انگیزه ی دین وارد میدان کنند، مسئولیت را به آنها بسپارند، به آنها اعتماد بکنند؛ این شد يك الگو. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵/۰۹/۰۳).

به طور کلی اهداف، نقشه راه، راهبردها و شاخص های کلیدی در الگو مشخص می شود و تدوین الگوی متکی بر ارزشهای اسلامی و انقلاب در مقابل نظامهای سرمایه داری غرب تضمین کننده رشد و بالندگی، تعالی و چراغ راه جوانان به عنوان حلال مشکلات کشور در راستای منویات رهبر فرزانه انقلاب در گام دوم و تحقق تمدن نوین اسلامی خواهد بود.

۱. اهداف و سؤالات پژوهش

هدف اصلی این پژوهش، تبیین «الگوی جوان انقلابی» از دیدگاه مقام معظم رهبری است. این هدف بر این پرسش استوار است که عوامل و مشخصه های کلیدی جوان انقلابی برای جوانان از دیدگاه مقام معظم رهبری کدامند؟

۲. پیشینه پژوهش

از آنجا که موضوع جوان انقلابی، موضوعی جدید بوده و در این رابطه کمتر پژوهشی به این موضوع پرداخته است که لذا بخش قابل توجهی از پژوهش های بعمل آمده به صورت سربسته

و محدود به رشته تحریر درآمده است که در ذیل به برخی از آنها اشاره می شود:

رادمهر و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله ای با نام «واکاوی شاخص ها، ویژگی ها و بایسته های جوانان تمدن ساز در تراز نظام جمهوری انقلابی در اندیشه مقام معظم رهبری» بدنبال پاسخ به این پرسش که شاخص ها و ویژگی ها و بایسته های جوانان تمدن ساز در تراز نظام انقلابی چیست؟ با استفاده از گفتمان انقلاب اسلامی متأثر از اندیشه های حضرت آیت الله خامنه ای به عنوان منبع بالادستی با روش تحلیل مضمون مولفه های و شاخص هایی چون «معنویت»، «عدالت خواهی»، «بصیرت»، «انقلابی گری»، «علم»، «خودباوری»، «اثرگذاری» و «اخلاق مداری» را استخراج نموده اند.

امینی سابق و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله ای با عنوان «تیین نظریه مسئولیت اجتماعی جوانان در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تاکید بر حکمرانی خوب» با هدف مطالعه مدل سازی معادلات ساختاری مسئولیت اجتماعی جوانان با رویکرد انقلابی با تاکید بر حکمرانی خوب بر اساس مطالعه ادبیات پژوهش های مرتبط و مصاحبه با صاحب نظران از روش مدل یازی معادلات ساختاری مسئولیت اجتماعی جوانان در پنج بعد اقتصادی - سیاسی، قانونی، معنوی - اخلاقی و نوع دوستی و حکمرانی خوب در پنج بعد مشارکت اقتصادی، استقلال آزادی، عدالت خواهی و مبارزه با فساد، حاکمیت قانون و کارآیی و اثربخشی دولت احصاء گردید.

بدری (۱۳۹۹) در مقاله «جوانگرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تکیه بر مبانی قرآنی و روایی» بدنبال این که مبانی قرآنی و روایی جوانگرایی در اندیشه ی رهبری در ارکان مسئولین حکومت جمهوری اسلامی چه می باشد؟ در این مقاله با روش پژوهش وصفی - تحلیلی همراه با مطالعات کتابخانه ای مهمترین علل ضرورت جوانگرایی جلوگیری از انقطاع نسل انقلاب الگوگیری از سیره پیامبر اکرم (ص)، تداوم خلاقیت و نوگرایی، پیشرفت کشور، مسئولیت در قبال نسل جوان، دست یابی به آینده مطلوب، خستگی ناپذیری جوان، فطرت پاک و آگاهی و بصیرت جوان استخراج گردید که به نظر می رسد هر یک از مولفه های مذکور می تواند به عنوان علتی مستقل برای ضرورت جوانگرایی محسوب گردد.

۳. ملاحظات مفهومی و نظری پژوهش

الگو

«الگو» در زبان فارسی در مفاهیمی چون مدل، سرمشق، اسوه، مثال و نمونه به کار می رود. منظور از الگو؛ تصویری است که واقعیت‌ها و روابط موجود گرفته شده و نشانگر متغیرهای موجود، نحوه‌ی ارتباط آنها و نتایج حاصل از کنش و واکنش آنهاست. به عبارتی دقیق‌تر «الگو» یک طرح پیشنهادی است که دریافت ما از دنیای خارج را توضیح می‌دهد، چشم اندازی را ارائه می‌کند و راه‌های ساده کردن پیچیدگی‌های آن را نشان می‌دهد، به پژوهشگر می‌گوید چه چیزی مهم است و روند علت و معلولی پدیده‌ها چیست؟ (علیزاده، ۱۳۹۷: ۵۰).

الگو، چارچوب نظری و ذهنی است که پایه و معیار حرکت قرار می‌گیرد. الگو، نقشه راه است. رهبر معظم انقلاب اسلامی، الگو را نقشه جامع دانسته‌اند و می‌فرمایند: «وقتی می‌گوییم الگوی ایرانی - اسلامی، یعنی یک نقشه‌ی جامع. بدون نقشه‌ی جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد؛ همچنان‌که در طول این سی سال، به حرکت‌های هفت و هشتی، بی‌هدف و زیگزاگ مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم. گاهی یک حرکتی را انجام دادیم، بعد گاهی ضد آن حرکت و متناقض با آن را - هم در زمینه‌ی فرهنگ، هم در زمینه‌ی اقتصاد و در زمینه‌های گوناگون - انجام دادیم! این به‌خاطر این است که یک نقشه‌ی جامع وجود نداشته است. این الگو، نقشه‌ی جامع است؛ به ما می‌گوید که به کدام طرف، به کدام سمت، برای کدام هدف داریم حرکت می‌کنیم» (خامنه‌ای، سیدعلی، ۱۳۹۰/۹/۸۹).

استراوس و کوربین نیز «الگو» را چنین تعریف می‌نمایند: الگو همان مدل‌های طبقه‌بندی و ارتباط میان مفاهیم و مقولات در نظریه است که در دو سطح توصیفی و نظری ارایه می‌شود. الگوها زمانی شکل می‌گیرند که مقوله‌ها در امتداد ابعاد مختلف ردیف شده باشند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰: ۱۴۰).

الگوی اسلامی ایرانی

ولی امر مسلمین همواره ایجاد یک قالب ایرانی و اسلامی را مورد تأکید قرار داده‌اند: الگوی ایرانی، طراحان آن متفکران ایرانی هستند. ما نمی‌خواهیم این الگو را از دیگران بگیریم، ما می‌خواهیم آنچه را که خودمان لازم می‌دانیم، مصلحت کشورمان می‌دانیم، آینده‌مان را می‌توانیم

با آن تصویر و ترسیم کنیم، این را در یک قالب بریزیم (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰). این الگو اسلامی است به خاطر این که غایات، اهداف، ارزش‌ها و شیوه‌های کار همه از اسلام مایه خواهد گرفت، یعنی تکیه ما به مفاهیم اسلامی و معارف اسلامی است (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۹/۰۹/۱۰). الگوی اسلامی ایرانی نسخه‌ای است جهت حرکت انسان در زندگی اجتماعی و هدف‌گذاری مبتنی بر چارچوب‌های اسلامی می‌باشد. الگوی اسلامی ایرانی منطبق بر مبانی نظری و فلسفی اسلامی است.

جوانان و انقلاب اسلامی

قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران توانایی‌ها، توانمندی‌ها و ظرفیت‌هایشان نادیده گرفته می‌شد. اعتماد و توجه به نسل جوان جایی در رژیم پهلوی نداشت، چرا که دغدغه اصلی آن رژیم، حاکم ساختن فرهنگ غربی در کشور و گرایش به غرب تحت لوای رسیدن به تمدن و پیشرفت بود با چنین تفکری فرهنگ دینی و ملی مورد بی‌توجهی قرار گرفته و با ارزش‌ها و باورهای دینی مقابله می‌شد و تلاش نمودند جوانان را با تشویق به فساد و مراکز فحشاء و دامن زدن به آن، نسبت به فرهنگ و سرنوشت کشور بی‌تفاوت نموده و تفکر و تدبیر را از جوانان گرفته و این عناصر سازنده کشور را به عناصری بی‌تأثیر تبدیل سازند. امام خمینی (ره) آن رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران در این باره فرمودند: «اصل برنامه این بوده است که جوان‌های ما را به فساد بکشند برای اینکه مبادا يك قدرتی در مقابلشان قیام کند اینها می‌خواستند هر فکری را که احتمال بدهند که این فکر در مقابل آنهاست از بین ببرند، مراکز فسادی که سرتاسر مملکت بود جوان‌ها را مشغول می‌کرد به امور شهوانی که به کلی افکار را از دستشان می‌گرفت (صحیفه نور، ج ۷، ۲۶۹). «آنها بنا داشتند جوانهای ما را فاسد کنند تا اینکه بی تفاوت بشوند راجع به مسایل خودشان و هر قضیه‌ای و هر بلایی سرشان بیاید... این جوان دیگر نمی‌تواند فکر بکند به این که سر مملکت چه آمده است.» (صحیفه نور، ج ۹، ۱۳۸). در چنین زمانی، نهضت تاریخی و انقلاب نشات گرفته از اسلام و آرمانهای حضرت امام (ره) موجب آگاهی، هویت‌یابی و بیداری نسل جوان اول انقلاب شد. آنان سعادت، رهایی، هویت، عدالت و پیشرفت خود را در آرمانهای بلند حضرت امام (ره) یافتند و همراه با امام فریاد اسلام خواهی و عدالت‌طلبی سر دادند. «ندای امام خمینی (ره) از قلب فرهنگ و از اعماق تاریخ و از ژرفای روح این ملت

بر می‌خواست، مردمی که در طول چهارده قرن حماسه طول چهارده قرن حماسه محمد(ص)، علی(ع)، زهرا(س)، حسین(ع)، زینب(س)، سلمان(ره)، ابوذر(ره)... و صدها هزار زن و مرد دیگر را شنیده بودند و این حماسه‌ها با روحشان عجین شده بود، بار دیگر همان ندای آشنا را از حلقوم این مرد شنیدند علی و حسین (علیهما السلام) را در چهره او دیدند او را آینه تمام نمای فرهنگ خود که تحقیر شده بود تشخیص دادند، امام (ره) چه کرد؟ او به مردم شخصیت داد، خود واقعی و هویت اسلامی آنها را به آنان بازگرداند، آنها را از حالت خودباختگی خارج کرد این بزرگترین هدیه‌ای بود که رهبر به ملت داد او توانست ایمان از دست رفته مردم را به آنها بازگرداند و آنها را به خودشان مؤمن کند.» (مطهری، ۱۳۶۸: ۱۱۹).

۴. روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها کیفی است. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل مضمون استفاده شده است. علت استفاده از تحلیل مضمون در این پژوهش این است که از آن برای شناسایی، تحلیل و گزارش الگوها و مضامین داده‌ها استفاده شود. این روش داده‌ها را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. تحلیل مضمون، فرآیندی برای تحلیل اطلاعات کیفی است (دانایی فرد، ۱۳۹۴: ۱۵۱). تحلیل مضمون روشی برای تفسیر ذهنی محتوای داده‌های متنی از طریق فرایند طبقه‌بندی نظام مند کدها و شناسایی مضامین و الگوهاست. هدف این روش فراهم آوردن شناخت، بینشی نو و تصویری از واقعیت است (کرپیندورف، ۱۳۸۳: ۲۵). در حقیقت پژوهشگر قصد دارد به لایه‌های پنهانی متن راه پیدا کند و به مراد واقعی تولیدکننده پیام دست یابد و بر اساس متن، خطوط فکری پدیدآورنده پیام را شناسایی کند و در این تجزیه و تحلیل اهداف، ارزشها، فرهنگ و تمایلات متن را یافته و زمینه را برای فهم دقیق تر فراهم سازد (احمدزاده، ۱۳۹۶: ۲۸).

در این پژوهش ابتدا لازم بود به مرور بیانات رهبر فرزانه انقلاب بپردازیم که با توجه به موضوع پژوهش بیانات متضمن واژگانی مانند «جوان، جوان انقلابی، انقلاب اسلامی ایران، مدیریت» در سایت دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری به عنوان منبع اسناد مطالعاتی جستجو شد. دامنه زمانی پژوهش مربوط به سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹ است. در این مطالعه تمامی سخنرانی‌های ایشان بالاخص در دیدادهای خاص مانند دیدار با جوانان و دانشگاهیان

سطر به سطر مطالعه و فیش برداری انجام شد.

حاصل جستجوی اولیه در مجموع ۱۴۶ فیش بود، که پس از بررسی و جمع بندی فیش ها به روش تحلیل مضمون، ۳۸۶ مضمون پایه، ۴۶ مضمون محوری و سازمان دهنده و ۶ مضمون فراگیر مرتبط با مسئله پژوهش استخراج شد. از نرم افزار تی نسخه ۸ برای ساماندهی کدها و مضامین و در نهایت رسم شبکه مضامین استفاده شد. برای دستیابی به روایی از کدگذاری ۲ پژوهشگر استفاده شد. برای اعتبارسنجی از فن گروه کانونی استفاده شد که یافته های پژوهش در جلساتی با حضور خبرگان و اساتید دانشگاهی ارایه و تاییدیه انطباق یافته ها پس از بحث، اصلاح کدها و مضامین مورد نظر انجام شد و نهایتاً مضامین فراگیر با نظر خبرگان نهایی شد. در گام پایانی نیز با برقراری رابطه بین مضامین مختلف کار، شبکه مضامین نهایی پژوهش طراحی گردید.

جامعه ی آماری در پژوهش حاضر، مجموعه ی بیانات و سخنرانی های رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) در دوران رهبری ایشان (از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹) می باشد. از آنجا که در این تحقیق، احصاء و استخراج گزاره های اولیه به صورت تمام خوانی و در مراحل مختلف کدگذاری انجام گرفته است لذا حجم نمونه با جامعه ی آماری برابر است.

تجزیه و تحلیل داده ها:

در این تحقیق طی ۳ گام فرایند تحلیل مضمون انجام شد. ابتدا از میان گزیده های متن، مضامین پایه احصاء و پس از ترکیب و تلخیص مضامین پایه، مضامین سازمان دهنده و نهایی بدست آمد. در پایان با جمع بندی و تنقیح مضامین سازنده، مضامین فراگیر مشخص شد. این مضامین، مضامین عالی در برگیرنده اصول حاکم بر متن هستند. در نخستین مرحله مضامین پایه از میان بیانات مقام معظم رهبری کدگذاری اولیه انجام شد

۵. یافته های پژوهش

در روش تحلیل مضمون، بعد از آنکه منابع اصلی مورد نظر شناسایی و « گزاره های کلیدی و مهم» از درون متون اولیه استخراج شد، در این مرحله مضامین اولیه استخراج می گردد. جدول

شماره ۱ نمونه مضامین برگرفته از بیانات رهبر معظم انقلاب نشان داده شده است.

جدول (۱) مثالی از نحوه کدگذاری است:

جدول ۱. کدگذاری اولیه

نشانگر	گزیده متن	مضامین
R۱/۹۸/۱۱/۲۹	<ul style="list-style-type: none"> آن چیزی که برای بنده امیدبخش است وجود شما جوانها است. جوانها خودشان را آماده کنند؛ از لحاظ علمی (۱)، از لحاظ عملی، از لحاظ تجربی، از لحاظ ایمانی (۲) خودشان را آماده کنند؛ فردا مملکت دست شما است، بایستی ان شاء الله بتوانید این مملکت را به اوج برسانید و ان شاء الله این کار را خواهید کرد. 	<p>۱- آمادگی علمی برای اداره کشور</p> <p>۲- تأکید بر کسب ایمان و معنویت در جوانان</p>
R۱/۹۸/۱۱/۲۹	<ul style="list-style-type: none"> امروز نیاز مهم کشور ما این است که جوانهای ما مجهز بشوند به انواع تسلیحات نرم، سلاحهای جنگ نرم (۱) یعنی قدرت روحی و قدرت فکری. بنده مکرر در مورد قوی شدن کشور مطالبی را عرض کرده‌ام؛ یکی از اجزا و بخشهای مهم و تعیین کننده‌ی تقویت کشور همین است که ما جوانهایمان را مجهز کنیم، مسلح کنیم به سلاح فکر و سلاح تفکر (۲) صحیح که در معارف اهل بیت (علیهم السلام) موج میزند. نسل جوانی که ما امیدهایمان را به آن دوخته‌ایم - [چون] آینده‌ی این کشور دست شما جوانها است، امید به جوانها است - بایستی پولادین، محکم، با عزم (۳)، با بصیرت بدانند (۴) که چه کار می‌خواهد بکنند، به کجا می‌خواهد برسد و چگونه باید این راه را طی کند؛ این احتیاج دارد به معارف اهل بیت، این سلاح مصونیت بخش جامعه و نظام اسلامی و اسلام و مسلمین است. 	<p>۱- رهایی و آزادی پیام انقلاب اسلامی</p> <p>۲- تأکید بر توجه به معنویت در انقلاب</p> <p>۳- توجه به اخلاق الهی در انقلاب</p>
	<p>تأکید بنده روی جوانها است؛ می‌بینید که غالباً دلپسته‌ی جوانها و امیدوار به جوانها هستم برای آینده؛ منتها آن جوانی که میتواند پیشران حرکت عظیم کشور به سوی تمدن نوین اسلامی باشد کدام جوان است؟ چه جور جوانی است؟ بنیه‌ی معنوی اینجا معنا پیدا میکند؛ جوانی که با انگیزه است، با ایمان است، با خرد است، قدردان توان خویش است، اهل کار است، اهل ابتکار است، توکل به خدا دارد، اعتماد به نفس دارد. درست نقطه‌ی مقابل آنچه دشمن در مورد جوانهای ما می‌خواهد</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> عظمت حادثه‌ی انقلاب، خیلی‌ها به این توجه نمی‌کنند، خواستیم به این توجه بشود، دقت بشود (۱) 	<p>۱- شناخت و توجه به ماهیت و ماندگاری انقلاب</p>

<p>۱- فعالیت های جوانان در اقتصاد</p> <p>۲- فعالیت در مسایل فرهنگی</p> <p>۳- فعالیت همراه آمادگی در همه عرصه ها</p> <p>۴- مومن بودن شاخصه جوان در انقلاب</p> <p>۵- شاخص انگیزه در جوانان</p> <p>۶- داشتن فکر روشن لازمه جوانان</p> <p>۷- داشتن ابتکار در کار برای جوانان</p> <p>۸- مسولیت گرفتن جوانان در انقلاب</p> <p>۹- هدایت و الگو گرفتن جوانان از امام</p>	<ul style="list-style-type: none"> • در زمینه‌ی مسائل اقتصادی بایستی همه فعال باشند، بخصوص جوانها(۱)؛ در جبهه‌ی مسائل فرهنگی همه باید فعال باشند(۲) ، بخصوص جوانها؛ در جبهه‌ی حرکت‌های سیاسی و آگاهانه همه باید فعال باشند، بخصوص جوانها. جوانها آماده‌اند و میتوانند فعال باشند و فعال هم خواهند بود(۳) به توفیق الهی. و فردای این کشور متعلق است به جوانهای مؤمن(۴) و پُرانگیزه‌ای(۵) که میتوانند با اراده‌ی قاطع، با نیروی جوانی، با فکر روشن(۶)، با ابتکار پی‌درپی(۷)، این کشور را ان‌شاءالله به اوج اعتلاء برسانند؛ این، آن چیزی است که ما توقع داریم. • عرض من این است که جوانها باید شانه‌شان را زیر بار مسئولیتهای دشوار کوچک و بزرگ بدهند؛ علاج مشکلات کشور این است(۸). ما در گام دوم انقلاب بایستی حرکت کشور را بر دوش جوانها قرار بدهیم همچنان که در گام اول در دوره‌ی انقلاب هم هدایت(۹) را امام میکرد اما حرکت را و موتور پیشرفت را جوانان روشن میکردند، حرکت را آنها به وجود می‌آوردند 	<p>۹۸/۰۱/۱۴/R1۹</p>
<p>۱- لازمه خودسازی جوانان</p> <p>۲- آمادگی علمی جوانان در کشور</p> <p>۳- آمادگی و داشتن توانایی مدیریت</p> <p>۴- لزوم مشورت گرفتن و آگلو پذیری از بزرگان</p> <p>۵- آمادگی معنوی دانشجویان</p> <p>۶- آمادگی از لحاظ اخلاقی</p> <p>۷- آمادگی از لحاظ علمی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • من به شما جوانها عرض میکنم - چون فردا مال شما جوانها است، این کشور مال شما جوانها است- که جوانها خودسازی کنند(۱)، خود را آماده کنند از لحاظ روحی، از لحاظ جسمی، از لحاظ علمی(۲)، از لحاظ توانایی‌های مدیریتی. کشور باید به دست جوانها اداره بشود(۳). از مشورت پیران، از تجربه‌ی پیران استفاده کنند (۴) اما جوانها موتور پیشران کشور هستند. جوانها خودشان را آماده کنند - همان‌طور که عرض کردم، هم از لحاظ روحی و معنوی(۵)، هم از لحاظ اخلاقی(۶)، هم از لحاظ علمی(۷)، هم از لحاظ درس خواندن، هم از لحاظ جسمی، هم از لحاظ توانایی‌های مدیریتی. 	<p>۹۷/۱۱/۲۹/R۲۷</p>

۱- استفاده از ظرفیت مومن بودن جوانان ۲- توانایی داشتن جوانان در عرصه های دفاعی و علمی ۳- داشتن توانایی در زمینه های فرهنگی و اجتماعی	• ظرفیت بالفعل کشور، شما جوانهای مؤمن هستید(۱)؛ این تصویر واقعی است. جوانهای مؤمن در کشور که هم توانایی دفاعی دارند، هم توانایی علمی دارند(۲)، هم توانایی در زمینه های مسائل فرهنگی دارند، هم توانایی در زمینه های مسائل اجتماعی دارند و در بسیاری از صحنه ها این توانایی ها بروز کرده است(۳)؛ این یک تصویر واقعی از این کشور است.	۹۷/۰۷/۱۲/R۳۶
--	--	--------------

* نشانگر مندرج در جدول نیز، به آدرس دهی متن مورد استفاده می پردازد. در این جدول نشانگر ۲۹/۱۱/۹۸/R۱، به معنای اولین متن از بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۲۹/۱۱/۱۳۹۸ بوده است. با توجه به محدودیت های موجود و به علت این که حجم مقاله بیش از حد مجاز نشود از ذکر کلیه کدها و شناسه ها خودداری شده است.

گام بعدی کدگذاری باز مربوط به تولید مضامین سازمان دهنده از طریق مقایسه و ترکیب مفاهیم از مضامین پایه و کدها می باشد که در این مرحله تعداد ۴۸ مقوله در یک سطح انتزاع بالاتر آشکار گشته است. در جدول شماره (۲) نگاهی ای از مضامین تولید شده در مرحله کدگذاری باز نشان داده شده است. همانطور که مشخص گردید ۴۸ طبقه فرعی از مفاهیم استخراج شده از بیانات مقام معظم رهبری احصاء شده است که در قالب ۶ طبقه مضامین اصلی (بصیرت، انقلابی گری، معنویت گرایی، کارآمدی و دانایی محوری) مدون شده است.

جدول ۲. ظهور و شناسایی مضامین

مضامین اصلی	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
بصیرت	آگاهی الگوپذیری ولایت مداری شناخت آینده نگری واقع گرا	تاکید بر اهمیت تفکر - نگاه مدبرانه در انجام امور - شناخت دشمنان - آگاهی از انقلاب و ماهیت آن - درک دانش مفاهیم انقلاب - کسب معارف اهل بیت خط مشی امام خمینی محور اعمال و رفتار - الگو گرفتن از سیره شهدا - هوشیار بودن - بینش درست - جشمان باز - فعالیت سیاسی - بدنبال واقعیت ها - نگاه عمیق به آینده - دوری از غفلت -

انقلابی گری	رفتار جهادی رفتار انقلابی مسئولیت پذیری عمل گرا مجاهد آرمان گرا واقعیت گرا میانه رو ارزشی مدار	ارزشهای اصولی انقلاب - انقلابی گری جوانان حفظ اصول و مبانی انقلابی - نگاه اعتقادی به اصول انقلاب و نظام - تحلیل مسائل انقلاب - فکر انقلابی - تعهد و مسئولیت پذیر بودن - راه کارهای عملی - فعالیت های انقلابی - اهل اقدام بودن - روحیه انقلابی - روحیه جهادی و کار جهادی - نقد عالمانه - نگاه آرمانی به انقلاب - حفظ شعائر -
معنویت گرایی	اخلاق مداری خودکنترلی مهدب اخلاص خودشناسی دوری از تجملات مومن انس با قرآن عمل به تکلیف الهی باتقوا معتقد ذکر	تقوای الهی و تدین - ارتباط با خدا با ذکر و دعا اشاعه معنویت - اعتقاد و ایمان به خدای متعال نظارت الهی بر اعمال و فعالیت ها - اتکاء به خداوند و حفظ آن به عنوان تکیه گاه - بر جلب رضایت الهی - توکل به خدای متعال - تفکر اسلامی - داشتن دل های پاکیزه - توجه به نماز - قرائت قرآن - توجه به ذکر - ارتباط با خدای متعال - عبادت - معرفت دینی - پاکدامن - دعا و توسل - بهجت معنوی - استغاثه - استغفار - تضرع - دوری از رذایل اخلاقی - شناخت پیرامون خود - کنترل گرایش به مادیات - داشتن اخلاص - فراگیری آموزه های اخلاقی - تمسک به اخلاق الهی - کنترل درونی خود - مبارزه با نفس - مراقبت از خود - حرکت در صراط مستقیم - پیشرفت اخلاقی -
کارآمدی	توانمند عزم راسخ باسواد رسانه ای مبتکر و نوآور شجاع بانشاط و پویا امیدوار عزت مند وفادار باانگیزه خودباور همدلی	حفظ و تقویت روحیه و انگیزه حضور در انقلاب قاطعیت و قدرت - ایستادگی و مقاومت - پافشاری و پایداری - وحدت و همدلی - پرهیز از بروز اختلافات ، تفرقه و دشمنی - نگاه مسئولانه و متعهدانه - توانمند کردن - مسلح شدن به سلاح فضای مجازی - اعتماد به نفس - دوری از تنبلی - حرکت با امید و انگیزه - سخت کوشی - برنامه ریزی - فعالیت های تیمی و همدل بودن - استقلال طلبی - داشتن عزت ملی و هویت داشتن - باور جوان انقلابی - فعالیت اجتماعی - خودجوش بودن - مبتکر - متخلق - سرزنده بودن - تحرک -
دانایی محوری	عقلانیت خردورزی متفکر راهبردگرا مدبر ژرف اندیشی تحلیل گر	آمادگی علمی و عقلی -- نگاه عمیق و ژرف نگر - برنامه ریزی - فعالیت های علمی - خرداندوزی - تبیین نقشه راه و تحلیل آن - اندیشه ورز بودن - آزاد اندیشی - پیش بینی ها و تعیین اولویت ها - دانا بودن - توانایی انجام امور -

تمدن ساز	پیشرفت‌گرایی راهبردگرایی توسعه‌طلبی باسواد رسانه‌ای افسران جنگ نرم فعال اجتماعی فرهنگی و اقتصادی	ترسیم نقشه راه - پیشرفت علمی - داشتن چشم انداز - مسلط به رسانه و فضای مجازی - افسران جنگ نرم - حرکت به سمت جلو - پیشرفت اسلامی - فعال سیاسی فرهنگی و اجتماعی -
----------	--	--

رویش الگو و اشباع نظری

جمع بندی ها نشان داد که می توان شاخص ها و ابعاد جوان انقلابی در منظومه فکری رهبر حکیم فرزانه انقلاب را در شش مضمون عمده طبقه بندی کرد: «معنویت گرایی» «بصیرت» «انقلابی گری» «دانایی محوری» «کارآمدی» و «تمدن ساز». تلاش شد تا الگوی طبقه بندی شده مفاهیم حداکثری موجود در فیش ها و گزاره های مدون شده را پوشش دهند. در نهایت شبکه مضامین الگوی جوان انقلابی در شکل زیر ارائه شد.

ارایه یافته های حاصل از الگوی جوان انقلابی (پاسخ به پرسش پژوهش)

از آنجا که هدف این تحقیق تبیین الگوی جوان انقلابی می باشد به تحلیل مشخصه ها و ابعاد آن در منظومه فکری مقام معظم رهبری می پردازیم:

جوان انقلابی

بعد از چهلمین سال پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز بلوغ فکری تمدن ها، رهبر معظم انقلاب بیانیه ای را با عنوان گام دوم را ابلاغ کردند که مهم ترین فصل الخطاب به جوانان این مرز و بوم بود. ایشان جوان را موتور پیشران حرکت کشور دانسته و مکررا در بیانات چندساله گذشته خود به اهمیت دادن به نسل جوان تاکید نمودند و در فرصت های گوناگون جوانان را فصل الخطاب خود قرار داده و مشخصه های جوان انقلابی را برای آمادگی به عنوان پیش رو و آینده ساز این کشور بیان نمودند: «من به شما جوانها عرض میکنم - چون فردا مال شما جوانها است، این کشور مال شما جوانها است - که جوانها خودسازی کنند، خود را آماده کنند از لحاظ روحی، از لحاظ جسمی، از لحاظ علمی، از لحاظ توانایی های مدیریتی. کشور باید به دست جوانها اداره بشود. از مشورت پیران، از تجربه ی پیران استفاده کنند اما جوانها موتور پیشران کشور

هستند. جوانها خودشان را آماده کنند - همان طور که عرض کردم، هم از لحاظ روحی و معنوی، هم از لحاظ اخلاقی، هم از لحاظ علمی، هم از لحاظ درس خواندن، هم از لحاظ جسمی، هم از لحاظ توانایی های مدیریتی، تشکیلاتی، انجمنها - آینده ی این کشور مال شما است، باید بتوانید [آن را] اداره کنید. این کشور را میتوانید سر قله برسانید» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷/۱۱/۲۹). حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) در بخشی از بیاناتشان در نشست تصویری با مجموعه ای از جوانان دانشجو و تشکلهای دانشگاهی برگزار شد، در تاکید به لزوم داشتن دولت جوان حزب الهی و استفاده از ظرفیت جوانان فرمودند: مکرر گفته ام که به چنین دولتی معتقد و امیدوارم اما معنای این حرف صرفاً این نیست که یک جوان سی و چند ساله رئیس دولت باشد بلکه معنای دولت جوان و حزب الهی یک دولت سرپا، پای کار، آماده و با نشاط است که بتواند کار کند و خسته و از کار افتاده نباشد» ایشان پیری را به مثابه داشتن تجربه می دانند و شاخص جوانی را در داشتن نشاط و آماده به کار می دانند. ایشان در ادامه افزودند: بعضی ها تا سنین بالا به یک معنا جوان هستند. همین شهید عزیزی که شما اسم بردید، یعنی شهید سلیمانی عزیز که بنده شب و روز به یادش هستم ایشان نزدیک ۶۰ سال سن داشتند و جوان نبود. اگر ده سال دیگر هم زنده می ماند و بنده زنده می ماندم و بنا بود که من مشخص بکنم، او را در همین جا نگه می داشتیم و کنار نمی گذاشتیم. بنابراین می توان به افرادی که در سنین جوانی نیستند، ولی کارهای جوانانه و خوبی می توانند انجام دهند مسئولیت داد (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۹/۰۲/۲۸).

در همین راستا معنویت گرایی، خودسازی، دانایی محوری، انقلابی گری، کارآمدی و بصیرت به عنوان مضامین اصلی الگوی جوان انقلابی می باشد.

۱- معنویت گرایی:

معنویت مخزن نامتناهی و پایدار ارزشمندی می باشد که می تواند جوانان را در زمانهای پرتلاطم و آشوب زده، یاری رساند. یکی از مهمترین تفاوت های ارزشهای اسلامی همین توجه خاص به بعد درونی و معنوی انسان بوده و همین مهم همواره در بیانات و رهنمودهای رهبر انقلاب خطاب به جوانان چشمگیر و مورد تأکید بوده است.

شما جوانان من هستید - این است که این خصوصیات را باید حفظ کنید؛ نه فقط حفظ

کنید، بلکه باید اینها را تقویت کنی. یکی از خصوصیات، خودسازی است. ما باید خودمان را تربیت کنیم (۱۳۹۱/۰۷/۲۴). دوری از گناه، انجام فرائض، نماز خواندن به صورت فرصتی برای انس با خدای متعال، توجه به معانی نماز، حضور قلب، تمرکز در حال نماز؛ اینها ابزارهای خودسازی است (۱۳۹۱/۰۷/۲۴). جوانها! بدانید، بدون هیچ‌گونه تردیدی آینده‌ی روشن و امیدبخش این کشور و این نظام متعلق به شما است؛ شما خواهید توانست کشورتان و ملتتان را به اوج افتخار برسانید؛ شما به توفیق الهی خواهید توانست الگو و نمونه‌ی کامل تمدن نوین اسلامی را در این آب و خاک تشکیل بدهید؛ برای اینکه بتوانید این وظائف بزرگ را انجام بدهید، بایستی دین را، تقوا را، عفت را، پاکیزگی روحی را در میان خودتان هرچه بیشتر ترویج کنید و تقویت کنید (۱۳۹۲/۰۸/۲۹). جوانان باایمان و دارای عزم راسخ کم نیستند (۱۳۹۷/۱۰/۱۹). شما جوانهای مؤمن هستید؛ این تصویر واقعی است (۱۳۹۷/۰۷/۱۲). عزیزان! از خودتان مراقبت کنید. مراد من مراقبت فیزیکی نیست. مراقبت کنید در معنویت، در تهذیب نفس؛ این به شما کمک خواهد کرد. باید بتوانیم چهره‌ی مقبولی در پیشگاه الهی برای خودمان درست کنیم. شما جوانید؛ دلها تان پاک است، روحها تان شفاف است. دست یافتن به رتبه‌ها و مقامات معنوی و روحی در سنینی که شما هستید، شاید بشود گفت ده برابر آسانتر است برای کسی در سنین من. میتوانید توجه پیدا کنید، میتوانید توسل پیدا کنید، میتوانید با خدا انس پیدا کنید، میتوانید خودتان را از گناهان دور نگه دارید؛ یکی از خصوصیات جوان همین است (۱۳۹۱/۰۷/۱۲). پرهیز از قول به غیر علم، از غیبت، از تهمت. من خواهش میکنم شما جوانهای عزیز به این مسئله اهتمام بورزید. همین طور که در زمینه‌های مختلف اهتمام به طهارت عملی دارید - به نماز اهتمام دارید، به روزه اهتمام دارید، به پرهیز از تعرضهای جنسی اهتمام دارید - به این مسئله هم اهتمام داشته باشید (۱۳۹۱/۰۵/۰۳).

۲- کارآمدی:

جوانان دانشمند، جوانان با عزم راسخ، مشغول ساختن، مشغول تولید کردن، مشغول ابتکار و نوآوری هستند در سرتاسر کشور؛ اینها آینده‌سازند؛ (۱۳۹۷/۱۰/۱۹). امروز احساسات جوانان و نوجوانان عزیز ما در سرتاسر کشور احساسات استقلال طلبانه است (۱۳۹۷/۰۸/۱۲). شما جوانها خودتان را در قبال مسئله‌ی پیشرفت کشور مسئول بدانید (۱۳۹۷/۰۸/۱۲). آمادگی‌ها

را در خودتان افزایش بدهید، قدرت ابتکار را به کار ببندید (۱۳۹۷/۰۶/۱۸). نسل جوان غیور و پُرانگیزی کشور بداند که دشمن، با استقلال او دشمن است، با عزت او دشمن است (۱۳۹۷/۰۴/۰۹). جوان دانشجوی ما باید مطالبه‌گر، پُرانگیزه، پرنشاط، حاضر در صحنه و ناظر به مسائل کشور باشد، اما نفس این روحیه مطالبه‌گری و انگیزه برای خواستن و فکر کردن و پیشنهاد دادن و انتقاد کردن، مطلوب است. البته در همه‌ی امور باید اخلاق را، دیانت را، حدود شرعی را رعایت کرد؛ از بی‌انصافی باید پرهیز کرد؛ از «قول بغیر علم» باید اجتناب کرد؛ اینها به جای خود محفوظ؛ آنچه مهم است، این است که جوان دانشجوی ما باید مطالبه‌گر، پُرانگیزه، پرنشاط، حاضر در صحنه و ناظر به مسائل کشور باشد (۱۳۹۳/۰۵/۰۱). پیرامون مسئله‌ی نشاط عمومی جوانها باید عرض کنیم. نکته‌ی اول این است که این شور و نشاط را باید حفظ کرد (۱۳۹۱/۰۷/۲۲). جوانهای ما، نخبگان ما نسبت به آینده احساس مسئولیت کنند (۱۳۹۱/۰۷/۱۲). حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است (۱۳۹۱/۰۵/۰۳). عزیزان من! اساسی‌ترین قضیه هم امید است. من به شما عرض بکنم؛ از جمله‌ی سخت‌ترین کارهایی که علیه من و شما دارد انجام میگیرد، این است که امید را در ماها بمیرانند. سعی کنید امید را زنده نگه دارید. هر چه میتوانید، شعله‌ی امید را در دل خودتان و در دل مخاطباتان زنده نگه دارید (۱۳۹۱/۰۵/۰۳). یکی از خصوصیات جوان بودن این است که باید خسته نشوید؛ یعنی فرق شما با این حقیر باید این باشد همان طور که در راه رفتن، وقتی که یک مقداری میرویم، بنده خسته می‌شوم و شما خسته نمی‌شوید و قوی حرکت میکنید، در این راه دشوار هم اصلاً خسته نشوید. این را هیچ وقت فراموش نکنید که مشکلات و موانع نباید شما را خسته کند (۱۳۹۸/۰۶/۰۸).

۳- دانایی محوری:

جوانهای جدی، فعال، خوش استعداد، مبتکر، با همت‌های بلند مشغول کارند، مشغول تلاشند در زمینه‌های گوناگون؛ زمینه‌های فکری، زمینه‌های عملی، زمینه‌های علمی، زمینه‌های فناوری؛ (۱۳۹۷/۰۸/۱۲). یک روز با درس خواندن است، یک روز با تحقیق کردن است، یک روز با ساختن است، یک روز با کار و ابتکار است (۱۳۹۷/۰۸/۱۲). نخبگان ما بنشینند فکر کنند، نیروهای جدید طبیعت را کشف کنند (۱۳۹۷/۰۷/۲۵). امروز هم در جهاد فکری و جهاد

عملی برای گشودن گره‌های اقتصادی، باز هم جوانان باید (۱۳۹۷/۰۷/۱۲). تکلیفتان را احساس کنید، تحلیل داشته باشید (۱۳۹۳/۰۵/۰۱). کرسی‌های آزاد اندیشی» که ما مطرح کردیم که مستلزم بحث‌های آزاد دانشجویی در محیط دانشگاه‌ها است (۱۳۹۳/۰۵/۰۱). سیاست «پیشرفت علمی با شتاب بالا» یک سیاست بنیادی برای نظام است (۱۳۹۲/۰۷/۱۷). مراقبت نسبت به وضعیت کشورتان؛ نگاه درست و دقیق به مسائل کشور، تحلیل مسائل کشور. امروز نخبگان ما می‌توانند در این زمینه‌ها خیلی کارهای خوبی انجام دهند (۱۳۹۱/۰۷/۱۲). یکی از اجزا و بخش‌های مهم و تعیین‌کننده‌ی تقویت کشور همین است که ما جوانان را مجهز کنیم، مسلح کنیم به سلاح فکر و سلاح تفکر (۱۳۹۸/۱۱/۲۶). برخی از مسائل کشور در زمینه‌های اقتصادی ناشی از کمبودهای تحقیق علمی است؛ جوانان ما باید وارد بشوند (۱۳۹۸/۰۷/۱۷).

۴- انقلابی‌گری:

یکی از چیزهایی که ما از دانشجویان توقع داشتیم و این به طور طبیعی در دانشگاه و در محیط جوان وجود دارد و بنده هم اصرار داشتم که این حالت در دانشگاه زنده بماند، مسئله‌ی آرمان‌گرایی است (۱۳۹۱/۰۵/۰۳). آرمان‌گرایی را با پرخاشگری اشتباه نکنیم؛ تصور نکنیم که هر کس آرمان‌گراتر است، پرخاشگرتر و دعوکن‌تر است؛ نه. می‌توان شدت پابند به آرمانها و پابند به اصول و به ارزشها بود، در عین حال پرخاشگر هم نبود (۱۳۹۱/۰۵/۰۳). راه جلوگیری از فریب و اغوای دشمن نخبگی کشور، عبارت است از تقویت هویت ملی و تقویت آرمان‌خواهی در مجموعه‌ی نخبه‌ها (۱۳۹۷/۰۷/۲۵). جوانان ما احساس تکلیف میکنند، احساس مسئولیت میکنند (۱۳۹۷/۰۷/۱۲). می‌توانید پیش بروید؛ جهاد این جوری است. جهاد یعنی یک حرکت جوشیده‌ی از اعتقاد و باور قلبی و ایمان و به کارگیری توانایی‌ها (۱۳۹۸/۰۵/۱۰). اگر بخواهید برای کشورتان به معنای واقعی کلمه مفید باشید، باید نگاه انقلابی را، نگاه نگرش انقلاب بنیانی‌ای را که مبتنی بر تفکر اسلامی است، در خودتان حفظ کنید و تقویت کنید (۱۳۹۸/۰۵/۱۶). «خطاب بنده در غیر از این جلسه به همه است؛ من به همه‌ی آن هسته‌های فکری و عملی جهادی، فکری، فرهنگی در سرتاسر کشور مرتباً می‌گویم: هر کدام کار کنید؛ مستقل و به قول میدان جنگ، آتش به اختیار.» (۱۳۹۶/۰۳/۱۷). رهبر معظم انقلاب مسئله انقلابی‌گری و آتش به اختیار را در ذیل مطالبه تلاش فکری، فرهنگی، سیاسی برای

غلبه گفتمان انقلاب در جامعه می‌دانند و تاکید می‌کنند: «در این جنگ نرم، شما جوان‌های دانشجو، افسران جوان این جبهه‌اید. نگفتیم سربازان، چون سرباز فقط منتظر است که به او بگویند پیش، برود جلو؛ عقب بیا، بیاید عقب. یعنی سرباز هیچ‌گونه از خودش تصمیم‌گیری و اراده ندارد و باید هر چه فرمانده می‌گوید، عمل کند. نگفتیم هم فرماندهان طراح قرارگاه‌ها و یگان‌های بزرگ، چون آنها طراحی‌های کلان را می‌کنند. افسر جوان تو صحنه است؛ هم به دستور عمل می‌کند، هم صحنه را درست می‌بیند؛ با جسم خود و جان خود صحنه را می‌آزماید. لذا اینها افسران جوانند؛ دانشجو نقشش این است. حقیقتاً افسران جوان، فکر هم دارند، عمل هم دارند، تو صحنه هم حضور دارند، اوضاع را هم می‌بینند، در چهارچوب هم کار می‌کنند» (۱۳۸۸/۰۶/۰۸)

۵- بصیرت

یکی از مسائل مهم، مسئله‌ی بصیرت است. من به شما عرض بکنم؛ بصیرت در این دوران و در همه‌ی دورانها به معنای این است که شما خط درگیری با دشمن را تشخیص دهید (۱۳۹۱/۰۷/۲۴). ایمانشان خوب و قوی، توکلشان بالا، اعتمادشان به خدا زیاد، امیدشان به آینده درخشان، بصیرتشان خوب (۱۳۹۷/۱۰/۱۹). دشمنی با آمریکا را فراموش نکنید؛ فریب لبخند دروغین و فضاحت‌بار دشمن را نخورید (۱۳۹۷/۰۸/۱۲). باید درست تشخیص بدهیم. باید تهدید دشمن را درست فهم کنیم (۱۳۹۷/۰۷/۱۲). نفوذ دشمن نتواند در صفوف یکپارچه‌ی جوانان مؤمن اختلال ایجاد کند (۱۳۹۷/۰۶/۱۸). وضعیت خود را، وضعیت محیط خود را، تهدیدها را، فرصتها را، دشمنها را، دشمنی‌ها را باید بشناسد (۱۳۹۳/۰۵/۰۱). جوانهای عزیز که چشم‌وگوش‌ها را باز کنید (۱۳۹۲/۰۸/۱۲). کسانی که این حرکت را انجام میدهند یا محور این حرکتند یا لااقل تحریک‌کننده‌ی این حرکتند، بایستی صحنه را درست بشناسند، عناصر درگیر در این صحنه را بشناسند. امروز شما در کشور خودتان، در جمهوری اسلامی، میخواهید یک حرکت انجام بدهید؛ خوب باید بدانید جمهوری اسلامی امروز در چه وضعی است، با چه کسی روبرو است، با چه کسی مواجه است، فرصتهایش کدامها هستند، تهدیدهایش کدامها هستند، دشمنهایش چه کسانی هستند، دوستهایش چه کسانی هستند؛ این باید دانسته بشود و شناخته بشود (۱۳۹۸/۰۳/۰۱).

۶- تمدن ساز

مسئله‌ی پیشرفت. موضوع بسیار مهمی است که باید مطرح کنیم. البته با طرح این موضوعات، خودمان را قانع نمیکنیم که قضیه تمام شد؛ این یک شروع است. عرض کردیم که آن مفهومی که میتواند اهداف نظام اسلامی را تا حدود زیادی در خود جمع کند و به ما نشان دهد، مفهوم پیشرفت است (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). پیشرفت، حرکت است، راه است، صیوروت است؛ اما متوقف‌شدنی نیست و همین طور ادامه دارد؛ چون انسان ادامه دارد، چون استعدادهای بشری حد یقف ندارد (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). پیشرفت همه‌جانبه را به معنای تمدن‌سازی نوین اسلامی بگیریم (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). اصل قضیه این است که ما بتوانیم متن زندگی را، این بخش اصلی تمدن را اصلاح کنیم (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). شما جوانها باید خودتان را برای این آماده کنید؛ این، رسالت اصلی است (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). پیشرفت به معنای تحرک دائمی است. اگر دقت کنیم، پیشرفت، هم راه و مسیر است، هم هدف است. ما میگوئیم هدف، پیشرفت است؛ در حالی که پیشرفت یعنی حرکت به جلو (۱۳۹۱/۰۷/۲۲). برای خودشان دیدگاه تعریف کنند؛ برای کشور آینده‌ای را تصویر کنند و مجسم کنند و احساس کنند و این احساس را اظهار کنند؛ که آماده‌اند برای رسیدن به این آینده، تلاش کنند. این چیزی است که امروز وجود دارد؛ این را باید تقویت کرد، این را باید پیش برد (۱۳۹۱/۰۷/۱۲). ما عرض کردیم افسران جوان جنگ نرم. اعتقاد من این است - این هیچ تعارف نیست - که در این میدان، شماها افسرید؛ سرباز صفر نیستید. شما جوانید، میدان مبارزه‌ی شما هم میدان جنگ نرم است. امروز خوشبختانه جنگ نظامی نداریم؛ اگر یک وقتی جنگ نظامی هم پیش بیاید، باز پیشقراولهایش جوانهایند. امروز جنگ نرم مطرح است؛ نه امروز، سی سال است مطرح است. در جنگ نرم، آن چیزی که باید مورد توجه باشد، این است: در جنگ نرم و جنگ روانی - که جنگ روانی یکی از بخشهای جنگ نرم است - هدف دشمن این است که محاسبات طرف مقابل را عوض کند. جنگ نرم مثل جنگ نظامی نیست. در جنگ نرم، هدف آن چیزی است که در دل شماست، در ذهن شماست، در مغز شماست؛ یعنی اراده‌ی شما. دشمن میخواهد اراده‌ی شما را عوض کند. (۱۳۹۱/۰۳/۰۵). امروز نیاز مهم کشور ما این است که جوانهای ما مجهز بشوند به انواع تسلیحات نرم، سلاحهای جنگ نرم (۱۳۹۸/۱۱/۲۶).

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ورود انقلاب اسلامی به دهه پنجم عمر پر برکت خود اقتضائاتی را به همراه دارد که بدون توجه به آن نمی‌توان در حرکت در مسیر تحقق آرمان‌های انقلاب موفق بود. شاید مهمترین اقتضاء آن را باید در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی جستجو کرد که حکیم انقلاب اسلامی در آن بر «عظمت نقش نیروی جوان متعهد» در پیشبرد گام‌های انقلاب اسلامی تأکید ورزیده و ایشان را محور تحولات دهه‌های آتی پیش روی کشور دانسته‌اند. جوان انقلابی پیشروی حرکت ایران اسلامی به سمت کشور تمدن ساز در چهل ساله دوم است و این آینده ترسیم شده توسط رهبر فرزانه حکیم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب بر دوش جوانان این مرز و بوم است. جوانان برای انجام این بارسنگین و عظیم نیاز به شاخص‌هایی دارند تا بتوانند با موفقیت این مسولیت را به سرانجام برسانند در همین راستا مقام معظم رهبری در فرصت‌های مختلف خطاب به جوانان واژه «جوان انقلابی» را رکن حرکت به سوی این مهم دانسته و شاخص‌های آن را تبیین کرده‌اند. برای تحقق بیانیه گام دوم باید این تلاش را داشته باشیم که جوان به میدان بیاید، اگر ما بخواهیم به تحقق بیانیه کمک کنیم باید روی این نقطه متمرکز شویم که جوان را با آگاهی و آمادگی و تجهیزات لازم به میدان انقلاب بیاوریم و انگیزه و احساس مسولیت لازم را در او پدید آوریم و در تبیین و شناخت این شاخص‌ها تلاش نماییم. در این تحقیق سعی شد الگوی جوان انقلابی از بیانات رهبر معظم انقلاب احصاء گردد. یافته‌ها بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل و روش تحلیل مضمون نشان داد که الگوی جوان انقلابی دست کم شامل ۴۸ مضمون سازمان دهنده که منجر به ۶ مضمون اصلی گردید. مضامین «معنویت‌گرایی»، «بصیرت»، «دانایی محوری»، «کارآمدی»، «انقلابی‌گری»، «تمدن‌سازی» به عنوان ابعاد اصلی الگوی «جوان انقلابی» مسیر روشن پیش روی انقلاب در تحقق تمدن نوین اسلامی است، چراکه انقلاب اسلامی در همه مراحل شکل‌گیری، رشد و نمو و پویایی خود به سوی چنین شاخص‌هایی روان است. اگر مؤلفه‌های و شاخص‌های الگوی جوان انقلابی برگرفته از اندیشه گهربار حکیم فرزانه انقلاب در جوانان این مرز و بوم نهادینه شود بدون تردید نه تنها مشکلات کشور حل خواهد شد، بلکه ایران اسلامی به عنوان ملت اسلامی سرآمد، نمونه و الگوی همه ی جهان خواهد شد.

منابع

۱. خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران (۱۲۷۹ - ۱۳۶۸). صحیفه ۲۱ جلدی نور، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. مقام معظم رهبری (۱۳۶۸-۱۳۸۹). پایگاه نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای ،
khamenehi.ir ،
۳. احمدزاده، سید مصطفی (۱۳۹۶). «شاخص های طلبه مومن انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری». فصلنامه سیاست پژوهی، دوره ۴، شماره هشتم، صص ۴۸-۲۷.
۴. استراوس، آنسلم و کوربین جولیت (۱۳۹۰). نظریه ی مبنایی. ترجمه بیوک محمدی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۵. کریپندورف، کلوس (۱۳۸۳). تحلیل محتوا: مبانی روش شناسی؛ ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نشر نی.
۶. مطهری، مرتضی (۱۳۶۸). پیرامون انقلاب اسلامی، تهران، انتشارات صدرا، چاپ چهارم.
۷. محمدعلیزاده، اکبر (۱۳۹۷). «الگوی پاسداری از انقلاب اسلامی، مطالعه بیانات مقام معظم رهبری، فصلنامه علمی پژوهشی «پژوهشنامه انقلاب اسلامی» شماره ۲۶، صص ۴۷-۷۰.